

Miasto Toruń

ZIELEŃ PRZY MUZEUM

**KONSULTACJE
SPOŁECZNE**

Wpływamy na Toruń

raport

**Konsultacje społeczne
w sprawie zagospodarowania terenów zieleni przy Muzeum Etnograficznym
w Toruniu**

wrzesień 2016 r.

Spis treści

Termin	3
Liczba uczestników	3
Organizatorzy	3
Przebieg	3
Akcja informacyjno-promocyjna	4
Koszty.....	6
Uwagi	6
Uwagi zgłoszone na spotkaniu z mieszkańcami	7
Uwagi przesłane drogą elektroniczną	13
Podsumowanie	19
Załącznik	20

Termin 18 sierpnia – 1 września 2016 r.

Liczba uczestników ok. 40 osób uczestniczyło w spotkaniu konsultacyjnym
4 osoby zgłosiły uwagi drogą elektroniczną

Organizatorzy Wydział Komunikacji Społecznej i Informacji Urzędu Miasta Torunia
Wydział Środowiska i Zieleni Urzędu Miasta Torunia

Przebieg **Harmonogram konsultacji społecznych**

- 18 sierpnia 2016 r. - początek konsultacji społecznych
- 18 sierpnia – 1 września 2016 r. - zgłaszanie uwag drogą elektroniczną
- 25 sierpnia 2016 r. – spotkanie otwarte z mieszkańcami
- 1 września 2016 r. - zakończenie konsultacji społecznych

I. Spotkanie konsultacyjne

25 sierpnia 2016 r. o godz. 16:00 odbyło się spotkanie plenerowe z mieszkańcami na temat zagospodarowania terenów przy Muzeum Etnograficznym. W spotkaniu wzięli udział projektanci, którzy przygotowali koncepcję przedprojektową oraz mieszkańcy (ok. 40 osób) i przedstawiciele Urzędu Miasta Torunia.

Przy namiocie rozłożone były rysunki przedstawiające koncepcję przedprojektową zagospodarowania obszaru. Mieszkańcy wnosili swoje propozycje, które były zapisywane przez urzędników. Wśród najczęściej pojawiających się uwag były sugestie dotyczące zieleni na konsultowanym terenie, wprowadzenia naturalnej roślinności, kwiatów, strefy wypoczynku i relaksu. Pojawił się także pomysł dodatkowego upamiętnienia na konsultowanym terenie żołnierzy wyklętych, wyeksponowanie fortecznego szlaku kulturowego.

Spotkanie plenerowe z mieszkańcami w dniu 25 sierpnia 2016 r.

II. Konsultacje internetowe

Do 1 września 2016 r. można było przysyłać uwagi drogą elektroniczną. Z tej możliwości skorzystały 4 osoby.

Akcja informacyjno -promocyjna

Konsultacjom społecznym towarzyszyła akcja informacyjna skierowana do mieszkańców Torunia. Zastosowano następujące narzędzia komunikacyjne:

- ✓ serwisy internetowe Urzędu Miasta Torunia (www.torun.pl, www.konsultacje.torun.pl, www.um.torun.pl)
- ✓ serwis społecznościowy Facebook
- ✓ plakaty zawieszane na słupie ogłoszeniowym na Placu Teatralnym, w sklepach
- ✓ informacje w mediach lokalnych
- ✓ Toruń SMS

Plakat zawieszony w sklepie na placu Teatralnym

Plakaty zawieszone na słupie ogłoszeniowym na Placu Teatralnym

Koszty

Koszty przeprowadzenia konsultacji wyniosły 392,74 zł brutto, w tym:

- 307,50 zł brutto - transport, rozłożenie i złożenie namiotu konsultacyjnego, który był wykorzystany podczas spotkania plenerowego z mieszkańcami.
- 85,24 zł brutto – ekspozycja plakatów na słupie ogłoszeniowym

Uwagi

Podczas spotkania z mieszkańcami pojawiło się wiele uwag dotyczących konsultowanej kwestii. Osoby, które nie mogły uczestniczyć w spotkaniu, miały możliwość przesłania uwag drogą elektroniczną – z takiej formy kontaktu skorzystało 4 mieszkańców.

Szczegółowe zestawienie uwag i opinii znajduje się w poniższych tabelach:

- I. Zestawienie opinii zgłoszonych w trakcie debaty
- II. Zestawienie opinii zgłoszonych drogą elektroniczną

Uwagi

I. Uwagi zgłoszone w trakcie spotkania w dniu 25 sierpnia 2016 r.

Lp.	Propozycja/Uwaga	Odpowiedź
1.	Słupy reklamowe powinny być kamienne lub cementowe, nawiązujące do Litfassaule z XIX w. (słup na Rynku Nowomiejskim)	NIEUWZGLĘDNIONE Miejski Konserwator Zabytków Brak uzasadnienia historycznego, aby w znacznej odległości od zabudowań XIX-wiecznych lokalizować takie obiekty.
2.	Należy odgrodzić teren od strony ul. Wały Gen. Sikorskiego żywopłotem w celu wyciszenia i stworzenia atmosfery relaksu, tak aby można spokojnie usiąść na leżaku	UWZGLĘDNIONE Wydział Środowiska i Zieleni Wydział zasugeruje projektantom stworzenie enklaw w postaci nasadzeń krzewów.
3.	Należy postawić dodatkową toaletę od strony dworca PKS	NIEUWZGLĘDNIONE Wydział Środowiska i Zieleni Nie przewiduje się dodatkowej toalety ze względu na bardzo ograniczoną ilość wolnej przestrzeni w tej części zieleńca. Toaleta znajduje się przy saloniku prasowym.
4.	Należy otworzyć karczmę przy Muzeum Etnograficznym – „U Damroki”	UWZGLĘDNIONE Wydział Środowiska i Zieleni Uwaga nie związana z przedmiotem konsultacji. Obiekt w dyspozycji Muzeum Etnograficznego. Jego właściciel podejmie decyzje dotyczące sposobu użytkowania budynku.
5.	Łąka kwietna nie powinna stać się wybiegiem dla psów – należy już wcześniej zapobiec takiej sytuacji	UWZGLĘDNIONE Wydział Środowiska i Zieleni W pobliżu konsultowanej przestrzeni zlokalizowane są dwa wybiegi dla psów, będące w stałym użytkowaniu. Pełna dostępność tych obiektów powinna w wystarczającym stopniu zapobiec niepożądanym sytuacjom.

6.	Należy posadzić jak najwięcej kwiatów	UWZGLĘDNIONE Wydział Środowiska i Zieleni Jest to jeden z priorytetów założeń projektowych.
7.	Muzeum i teren przed powinny stanowić wizualną całość (tradycyjna zieleń – rośliny obecne z tradycji ludowej)	UWZGLĘDNIONE Wydział Środowiska i Zieleni Zakłada się aranżację terenów zieleni z wykorzystaniem gatunków i odmian rodzimych.
8.	Na tym terenie powinno znaleźć się jak najwięcej klombów z kolorowymi kwiatami.	UWZGLĘDNIONE Wydział Środowiska i Zieleni Teren w znacznej mierze ma służyć wypoczynkowi i ma być nakierowany na pobyt ludzi, więc klomby i rabaty urządzone mogą stać w kolizji z powyższym założeniem.
9.	Należy przywrócić Plac Kolberga i Szlak Forteczny, ale nie w formie nasypów (np. umieścić stosowne tablice).	UWZGLĘDNIONE Wydział Środowiska i Zieleni Proponuje się wykonanie makiety trójwymiarowej usytuowanej w miejscu widokowym, od strony ul. Odrodzenia, na schronie. Na makiemie będą wskazane atrakcje tego terenu, m.in. przebieg szlaku fortecznego i lokalizacja dawnych obiektów sakralnych.
10.	Należy utworzyć łąkę kwietną.	UWZGLĘDNIONE Wydział Środowiska i Zieleni Łąka kwietna jest jednym z głównych elementów założenia projektowego.
11.	Na tym terenie powinno znaleźć się dużo więcej ławek.	UWZGLĘDNIONE Wydział Środowiska i Zieleni Teren zostanie wyposażony w ławki w dodatkowo projektowanych enklawach pobytowych dla ludzi.
12.	Przez teren przy Muzeum powinna przebiegać ścieżka rowerowa – alternatywa dla ścieżki, która prowadzi przez Aleję Solidarności.	NIEUWZGLĘDNIONE Wydział Środowiska i Zieleni Postulat odrzucony ze względu na duże natężenie ruchu pieszego w ograniczonej przestrzeni zieleńca.
13.	Należy zbudować ścieżkę rowerową – chodnik wzdłuż Arsenалу, poniżej skarpy, od pomnika Żołnierzy Wyklętych w stronę	NIEUWZGLĘDNIONE Wydział Środowiska i Zieleni

Miasto Toruń

	południową (tworzymy: 1. Krąg spacerowy, 2. Oddalone miejsce od ulicy dla turystów).	Postulat odrzucony ze względu na duże natężenie ruchu pieszego w ograniczonej przestrzeni zielenca.
14.	Ścieżka rowerowa powinna przebiegać przez południowo-zachodnią część terenu.	NIEUWZGLĘDNIONE Wydział Środowiska i Zieleni Postulat odrzucony ze względu na duże natężenie ruchu pieszego w ograniczonej przestrzeni zielenca.
15.	Teren nie powinien być zbyt nowoczesny.	UWZGLĘDNIONE Wydział Środowiska i Zieleni Zakładamy ograniczenie wyposażenia terenu w elementy dostępne w obrocie handlowym na rzecz zaprojektowanych specjalnie przez autorów na potrzeby dokumentacji.
16.	Łąki kwietne należy zastąpić kwiatami, np. krokusami albo innymi cebulastymi (tańsze w utrzymaniu).	NIUWZGLĘDNIONE Wydział Środowiska i Zieleni Zastosowanie roślin cebulowych zwiększa koszty założenia terenu zieleni i ogranicza możliwość korzystania z niego. Wydział Komunikacji Społecznej i Informacji Założenia wskazywane w poprzednim etapie konsultacji przedmiotowego terenu zakładały naturalne zagospodarowanie terenu.
17.	Proponuje się teren przed Muzeum nazwać im. Prof. Bronisława Geremka.	NIEUWZGLĘDNIONE Wydział Komunikacji Społecznej i Informacji Uwaga nie dotyczy przedmiotu konsultacji.
18.	To miejsce powinno posiadać dostęp do Wi-Fi (należy zamontować urządzenia zasilane przy pomocy baterii słonecznych).	NIEUWZGLĘDNIONE Wydział Środowiska i Zieleni Propozycja nie może być zrealizowana w zakresie projektu, ewentualna realizacja tego pomysłu możliwa w ramach innych działań miasta.
19.	Projekt przedstawiony nie jest dostosowany do możliwości finansowych Torunia.	Wydział Środowiska i Zieleni Projekt nie posiada jeszcze kosztorysu inwestorskiego.
20.	Należy zwiększyć ilość kwiatów sadzonych regularnie.	UWZGLĘDNIONE Wydział Środowiska i Zieleni Dążymy do zrównoważenia sposobów zagospodarowania terenu, aby ograniczyć powierzchnie wyłączone z możliwości urządzenia stref

		wypoczynku.
21.	Należy posadzić jak najwięcej krzewów i kwiatów, aby można było tu wypocząć.	UWZGLĘDNIONE Wydział Środowiska i Zieleni Jest to jeden z priorytetów założeń projektowych.
22.	Na terenie powinno znaleźć się miejsce na strefę wypoczynkową.	UWZGLĘDNIONE Wydział Środowiska i Zieleni Jest to jedno z podstawowych założeń koncepcji projektowej.
23.	Dobrze byłoby zaznaczyć, w jakiś sposób miejsce, w którym znajdował się kościół św. Krzyża.	NIEUWZGLĘDNIONE Wydział Środowiska i Zieleni Proponuje się wykonanie makiety trójwymiarowej usytuowanej w miejscu widokowym, od strony ul. Odrodzenia, na schronie. Na makięcie będzie zaznaczone miejsce, w którym znajdował się kościół.
24.	Należy ujednolicić słupy ogłoszeniowe i latarnie.	NIEUWZGLĘDNIONE Wydział Środowiska i Zieleni Latarnie i wyposażenie terenowe będą dedykowane dla projektowanego obszaru.
25.	Na tym terenie powinna znaleźć się tablica upamiętniająca Żołnierzy Wyklętych.	NIEUWZGLĘDNIONE Wydział Środowiska i Zieleni Forma upamiętnienia jest już obecna w przestrzeni. W związku z terminami wynikającymi z konieczności złożenia wniosku o dofinansowanie projektu nie ma możliwości realizacji tego typu elementu. Wydział Komunikacji Społecznej i Informacji Mieszkańcy podczas dwukrotnie przeprowadzonych konsultacji społecznych wskazywali, że oczekują miejsca jak najmniej wyposażonego w elementy małej architektury, jak najbardziej naturalnego, który będzie gwarantował wypoczynek. Ta propozycja nie wpisuje się w oczekiwania mieszkańców sformułowane w trakcie konsultacji społecznych, w których torunianie proponowali, aby teren wokół Muzeum był w jak najmniejszym stopniu obciążony dodatkowymi elementami, powinien być miejscem relaksu, z łakami kwietnymi, zielenią, kwiatami.
26.	Sugestia, aby projekty przedstawiały bardziej realistyczną wizję zagospodarowania przestrzennego terenu (np. projekty w	Wydział Środowiska i Zieleni Zaprezentowany materiał został przygotowany z zastosowaniem elementów

Miasto Toruń

	formie trójwymiarowej albo z rysunkami przedstawiającymi konkretne obiekty).	symbolicznych, aby ograniczyć wywoływanie skojarzeń i sugerowanie gotowych rozwiązań, co czyniłoby konsultacje mniej efektywnymi.
27.	Wszystkie elementy kamienne na tym terenie powinny nawiązywać do Centrum Kulturalno-Kongresowego Jordanki	NIEUWZGLĘDNIONE Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków Aleja Solidarności jest naturalnym zamknięciem przestrzeni Jordanek.
28.	Projekt zagospodarowania przestrzennego powinien nawiązywać do Chełmionki (dawna nazwa Chełmińskiego Przedmieścia)	NIEUWZGLĘDNIONE Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków Teren znajdował się na przedpolu twierdzy, nie miał charakteru regularnej zabudowy. Wydział Środowiska i Zieleni Nie planujemy zmieniać charakteru przestrzeni i wprowadzać elementów, które nie były z nią związane.
29.	Należy zadbać o zieleń	UWZGLĘDNIONE Wydział Środowiska i Zieleni Jest to jeden z priorytetów założeń projektowych.
30.	Należy ustawić więcej koszy na śmieci	UWZGLĘDNIONE Wydział Środowiska i Zieleni Projekt przewiduje nowe wyposażenie terenu w tego typu elementy.
31.	Można dodać więcej kwiatów.	UWZGLĘDNIONE Wydział Środowiska i Zieleni Jest to jeden z priorytetów założeń projektowych.
32.	Przed Muzeum nie powinno ustawiać się dmuchanych reklam, tj. podczas tegorocznej edycji Bella Skyway, gdyż zaburzają one estetykę krajobrazu	Toruńska Agenda Kulturalna Dmuchane konstrukcje na terenie przy Muzeum Etnograficznym stanowiły oznaczenie festiwalowego punktu informacyjnego, w którym goście Bella Skyway Festival mogli zasięgnąć informacji o festiwalowych atrakcjach, ale też o kwestiach bezpieczeństwa - zamknięciach ulic, parkingach buforowych czy punktach medycznych. Takie oznaczenie punktu informacyjnego było szczególnie ważne dla gości spoza Torunia, którzy nie znają topografii miasta i widoczne z daleka pneumatyczne konstrukcje ułatwiały im dotarcie do punktu. Wydział Komunikacji Społecznej i Informacji Tego typu działanie ma charakter incydentalny, miasto będzie się starało, aby

Miasto Toruń

		jak najrzadziej takie przedsięwzięcia były realizowane w przestrzeni Zespołu Staromiejskiego.
33.	Informacja od jednej z mieszkanek, iż w nowym numerze Rocznika Toruńskiego ukazał się artykuł Bogusza Wasika, który stwierdza, że kościół św. Wawrzyńca znajduje się ok. 20 m na zachód od narożnika arsenału (Muzeum Etnograficznego) i ok. 19 m na północ od odkrytych 10 lat temu reliktyw przytułku św. Wawrzyńca (sugestia aby dowiedzieć się czy planowane są na tym terenie badania archeologiczne)	NIEUWZGLĘDNIONE Wydział Komunikacji Społecznej i Informacji W ramach realizacji projektu nie przewiduje się prowadzenia badań archeologicznych. Kwestia lokalizacji kościoła zostanie przekazana służbom konserwatorskim.
34.	Więcej kolorowych kwiatów.	UWZGLĘDNIONE Wydział Środowiska i Zieleni Jest to jeden z priorytetów założeń projektowych.
35.	Teren przed muzeum należy nazwać im. Prof. Marii Znamierowskiej-Prüfferowej	NIEUWZGLĘDNIONE Wydział Komunikacji Społecznej i Informacji Uwaga nie dotyczy przedmiotu konsultacji.

II. Uwagi zgłoszone drogą elektroniczną

Lp.	Propozycja/Uwaga	Odpowiedź
1.	<p>Zwracam się z prośbą o uwzględnienie moich pomysłów w ostatecznym projekcie dla zagospodarowania skweru przy Muzeum Etnograficznym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zaznaczenie w posadzce za pomocą materiału kamiennego lub cegły i oświetlenia posadzkowego (np. w formie liniowego oświetlenia LED) obrysów nieistniejących kościołów: św. Wawrzyńca, św. Krzyża, klasztoru Bernardynek, Bastionu V - wyeksponowanie niektórych drzew i krzewów po przez ich iluminacje (oświetlenie Led w posadzce). Bardzo modne ostatnio - nawierzchnie alejek wykonane z płyt i kostek kamiennych - ustawienie tablic multimedialnych przy nieistniejących kościołach: św. Wawrzyńca, św. Krzyża, klasztoru Bernardynek, Bastionu V - Mała architektura: Montaż trzech stylizowanych zegarów na słupach przy głównych ciągach Stoły szachowe Stelaże do wystaw czasowych z podświetleniem ich w postaci oświetlenia posadzkowego - Utworzenie planowanego skweru im. Oskara Kolberga z podświetloną sadzawką (lub podświetloną fontanną), podestem drewnianym pod mini scenę, ustawienie muzycznych ławek - Utworzenie podświetlonej sadzawki (lub podświetlonej fontanny) za pomnikiem Żołnierzy Wyklętych. 	<p>Wydział Środowiska i Zieleni</p> <p>Proponuje się wykonanie makiety trójwymiarowej usytuowanej w miejscu widokowym, od strony ul. Odrodzenia, na schronie.. Będą zastosowane elementy oświetlenia parkowego. Nawierzchnie będą wykonane wyłącznie z płyt, bez kostki kamiennej. Podczas poprzednich etapów konsultacji społecznych („Zielony Toruń” i „Zielony Toruń-reaktywacja”) mieszkańcy wskazywali, że teren ma mieć naturalny charakter, jak najmniej „umeblowany”.</p> <p>Postulat montażu trzech stylizowanych zegarów i stołów szachowych jest sprzeczny z wypracowanymi założeniami do projektu. Organizowane wystawy czasowe nie wymagają montażu oświetlenia posadzkowego. Scena plenerowa znajduje się przy Muzeum Etnograficznym - nie ma potrzeby projektowania tożsamego elementu.</p> <p>Charakter pomnika żołnierzy wyklętych wyklucza możliwość lokalizacji tego elementu w sąsiedztwie elementów rekreacyjnych.</p>
2.	<p>Z całą mocą apeluję o powrót do założeń prezentowanych podczas zeszłorocznych konsultacji koncepcji zagospodarowania tego terenu. Tych z jasno wyznaczonym szlakiem fortecznym i zielenią nawiązującą do zieleni na terenie parku etnograficznego oraz zieleni dawnych ogrodów Chełmińskiego Przedmieścia. Eksperymentowanie z</p>	<p>Wydział Środowiska i Zieleni</p> <p>Mała architektura zostanie zaprojektowana z uwzględnieniem charakteru i skali miejsca.</p> <p>Proponuje się upamiętnienie dawnych obiektów sakralnych na makiecie trójwymiarowej, wskazującej atrakcje tego terenu, m.in. przebieg szlaku</p>

<p>nowoczesnymi formami w miejscu przylegającym do starówki uważam za niepożądane i wręcz niebezpieczne. Toruń nie jest jakąś za przeproszeniem wsią, którą trzeba na siłę unowocześniać, aby w ten sposób leczyć kompleksy gospodarzy. Mamy bardzo bogate tradycje, z których możemy czerpać pomysły do woli. Nowoczesne ławki według kolejnego wzoru nie są nam potrzebne, podobnie jak takie same stojaki na rowery. Kamieni i betonu również mamy już w mieście pod dostatkiem. Kwiatowa łąka to fajna rzecz, jej założenie i utrzymanie wymaga jednak sporych nakładów sił i środków, tymczasem opieka nad zielenią miejską kuleje, co zresztą widać nawet na skwerze przy muzeum.</p> <p>Proszę również o oznaczenie przynajmniej przy pomocy tablicy informacyjnej miejsca, w którym w średniowieczu znajdował się kościół świętego Krzyża. Na jego fundamenty dwa razy trafili archeolodzy pod wodzą pani Lidii Grzeszkiewicz-Kotlewskiej. Ostatni raz miało to miejsce przy okazji budowy pawilonu gastronomiczno-usługowego przy skwerze. Proszę ją zapytać o szczegóły, chętnie o kościele opowie. Zwracam się także z podobną prośbą, dotyczącą upamiętnienia kościoła św. Wawrzyńca. Uwaga jednak - jego fundamenty nie znajdują się przy Wałach gen. Sikorskiego, ale pod trawnikiem na wysokości dawnej restauracji Damroka. Ich położenie opisał bardzo szczegółowo Bogusz Wasik w najnowszym numerze "Rocznika Toruńskiego".</p> <p>Absolutnie nie zgadzam się, aby na tym skwerze powstawały kolejne pomniki. Nie widzę tam więc miejsca dla ustawionych na dwumetrowych kolumnach popiersi żołnierzy wyklętych, które ma tam zamiar postawić autor "skrzydlatego kartofla", jak w Toruniu jest nazywany pomnik żołnierzy wyklętych.</p>	<p>fortecznego i lokalizację dawnych obiektów sakralnych.</p> <p>Forma upamiętnienia żołnierzy wyklętych jest już obecna w przestrzeni. Mieszkańcy podczas dwukrotnie przeprowadzonych konsultacji społecznych wskazywali, że oczekują miejsca jak najmniej wyposażonego w elementy małej architektury, jak najbardziej naturalnego, który będzie gwarantował wypoczynek.</p>
<p>3. Toruń zasługuje na to, aby w centrum miasta, jego reprezentacyjnej części znajdował się skwer imienia profesora Bronisława Geremka. Jest oczywiste, że tej postaci nie trzeba przypominać, gdyż zasługi Profesora dla Polski i polskiej dyplomacji są powszechnie znane. Postać Ministra Geremka należy w Toruniu upamiętnić, nie tylko jako wybitnego</p>	<p>Wydział Komunikacji Społecznej i Informacji Uwaga nie dotyczy przedmiotu konsultacji.</p>

Miasto Toruń

<p>polityka, jednego z Ojców założycieli odrodzonej Polski, ale również jako naukowiec, wyśmienitego znawcę historii średniowiecza. W takim mieście, jak Toruń wydaje się to oczywiste. Warto też rozważyć, czy byłaby szansa, aby przy skwerze, gdyby została podjęta pozytywna decyzja o patronacie, nie postawić symbolicznej ławeczki Profesora z tablicami w języku angielskim, niemieckim i polskim, informującej o Ministrze. Skwer, o którym mowa, jest miejscem wybitnie uczęszczanym przez turystów, dlatego warto poprzez taki symbol, jak ławeczka, ukazać im Bohatera polskiej historii. Głęboko liczę na to, iż przedłożony pomysł znajdzie uznanie w oczach decydentów. Gdy tworzy się historie alternatywne warto, aby Toruń był miastem, które jest głęboko osadzone w historii, tej która się zadziała i miała swoich bohaterów.</p>	
<p>4. Po pierwsze nie sposób nie zauważyć, że nowa koncepcja wręcz brutalnie nawiązuje do "zieleni" i stylistyki sali na Jordankach i wężła przesiadkowego. Jest nowoczesna, wielkomiejska, a zaprojektowane propozycje mebli miejskich utrzymane w konwencji stali i szkła. Uważam, że jest to niezgodne z Landscape Management Plan dla Torunia, gdzie wprost mówi się o zachowaniu ciągłości krajobrazowej. Nawiązywać zatem powinniśmy do tego, co stare, nie zaś do nowotworów. Co więcej prezentowana koncepcja wprowadzi chaos w zakresie mebli miejskich i oświetlenia. Będziemy mieli kolejny model ławki (z bokami z kortenu, które są niepraktyczne w miejscach dużej ekspozycji słonecznej, ponieważ nagrzewają się i parzą przy dotknięciu). Będziemy mieli do czynienia z czwartym rodzajem miejskiego stojaka na rowery, kolejnym modelem kosza na śmieci i ławki. Mamy doskonale sprawdzające się czarne stojaki rowerowe dla obszarów wpisanych do rejestru zabytków, a moim zdaniem skwer przy Muzeum Etnograficznym jako strefa buforowa UNESCO, takim zabytkowym obszarem jednak jest, dlaczego zamawiać kolejny model? Aby nawiązać do przestrzeni Jordank, wystarczy nawiązanie w postaci jasnego kamienia w tonacji odpowiadającej elewacji Jordank na ścieżkach</p>	<p>Wydział Środowiska i Zieleni Mała architektura zostanie zaprojektowana z uwzględnieniem charakteru i skali miejsca. Kolekcja roślin ozdobnych będzie obejmować gatunki rodzime. Zostaną wykorzystane pewne elementy z katalogu Hozakowskiego. Łąka kwietna nie będzie jedyną formą zagospodarowania terenu zieleni. Nawiązywanie do wiejskich ogrodów czy ludowości małej architektury na terenie miasta nie jest trafione; obszar „ludowy” ujęty jest w ramach Muzeum Etnograficznego. Proponuje się upamiętnienie dawnych obiektów sakralnych na makiecie trójwymiarowej, wskazującej atrakcje tego terenu, m.in. przebieg szlaku fortecznego i lokalizację dawnych obiektów sakralnych.</p>

Miasto Toruń

skweru i w detalu mebli miejskich. Naprawdę więcej nie trzeba.

Mam nieodparte wrażenie, że wynik zeszłorocznych konsultacji poszedł do kosza, bo nie odpowiadał brakiem "wielkomiejskiego" ducha władarzom miasta. Szczerze mnie to martwi. Jak mamy, my, jako mieszkańcy chcieć angażować się w sprawy miejskie, jeśli nasz głos nie jest brany na poważnie? Szczególnie, że kierunek, w którym idą zmiany jest niepokojący? Koncepcja pani Chrząszczyk odwoływała się do elementów krajobrazowych takich jak fortyfikacje toruńskie, zieleń Chełmińskiego Przedmieścia oraz przedogródków wiejskich Muzeum Etnograficznego, jak również przedmieść toruńskich. Dlaczego przerywa się tę ciągłość?

Poprzednia koncepcja uwzględniała kontekst kulturowy i przyrodniczy, w jakim znajduje się skwer. Bezpośrednio nawiązywała do zieleni Muzeum Etnograficznego i zieleni przedogródków. W koncepcji pani Chrząszczyk czytamy "Siedziskom towarzyszą kwietniki o swobodnej kompozycji, nawiązujące do stylu ogrodów tradycyjnych/wiejskich. Ponadto, pełnią funkcję dydaktyczną, jako odnośnik do przedogródków, związanych z budownictwem ludowym, ludowymi obyczajami itp." Łąka kwietna zaproponowana przez nowego projektanta nie jest związana z kulturą wsi i przedmieść, jest raczej jej zaprzeczeniem, ponieważ wysiewa się sama na ugorach nie uprawianych przez człowieka. Roślinami tradycyjnymi dla przedogródków są rośliny cebulowe, topinambur, słonecznik, cynie, astry, malwy, powojniki, winorośl, lilak pospolity, czarny bez, lwie paszcze. W ukształtowaniu takiego tradycyjnego toruńsko-pomorskiego przedogródka wielką pomocą może być dla Państwa katalog najstynniejszego toruńskiego ogrodnika i kupca nasiennego, B. Hozakowskiego z 1936 roku, gdzie podaje się wszelkie tradycyjne rośliny wraz z ilustracjami. Znajduje się on w Kujawsko-Pomorskiej Bibliotece Cyfrowej:

http://kpbc.umk.pl/dlibra/docmetadata?id=14545&from=&dirids=1&ver_id=&lp=6&QI=CDB0E3C8C1CA2FC889A01C8754662A87-1

Co więcej, łąki kwietne są piękną ideą, jednak wymagającą ogromnych

Miasto Toruń

nakładów pracy, m.in. całkowitego oczyszczenia gruntu i ręcznego wyrwania chwastów zaroślowych, które zagłuszają takie uprawy oraz skomplikowanego koszenia w pasach, których w formie łąki jest aż 16! Wobec przewinień kosiarzy, którzy w Toruniu wycinają winobluszcze przy trasie średnicowej, fakt ten nie powinien pozostać obojętnym. Wobec wprowadzenia 12-złotowej stawki godzinowej, ceny usług firm ogrodniczych pójdą w górę, rosną również koszty pracy, oraz minimalna krajowa, co wobec zapisania w wieloletniej prognozie finansowej miasta stałych wydatków na utrzymanie zieleni miejskiej na najbliższe lata oraz powiększania się obszarów, które należy kosić częściej niż raz na kwartał (poprzez zagospodarowywanie terenów m. in. przez Budżet Partycypacyjny), grozi zarzuceniem łąki kwietnej po dwóch sezonach na rzecz zwykłego trawnika. Na to mieszkańcy Torunia nie zasługują. To reprezentacyjne miejsce powinno być schludnie utrzymane, ale nie ubogo. Są rośliny wieloletnie, niewymagające, namnażające się samoistnie, dlaczego ich nie zastosować? Niemal wszystkie stanowią tradycyjny element toruńskich przedogródków. Np. krokusy namnażają się same i pięknie przyciągają owady. Tradycyjne róże, lilie, astry, macierzanka i zioła również przyciągają pszczoły. Ponadto w toruńskich warunkach łąka kwietna jest zagrożona ekspansją agresywnej nawłoci, której całe pola możemy zaobserwować na nieużytkach w mieście. Wysiewa się również jesion klonolistny, robinia akacjowa oraz bożodrzew. Wszystkie te inwazyjne rośliny trzeba usuwać ręcznie z łąki kwietnej. Aby nie zagrozić pszczołom rezydującym na dachu Urzędu Marszałkowskiego wykluczone są również opryski w porach pojawiania się pszczół.

Chciałabym podkreślić, że forteczny szlak kulturowy w zaproponowanej odświeżonej to zupełne nieporozumienie. Bez tablicy informacyjnej ścieżka, po której ma się poruszać zwiedzający jest zupełnie nieczytelna. Szlaki turystyczne albo się znakuje albo nie, albo się informuje w postaci folderu, mapki, strony www, czy właśnie tablicy informacyjnej, albo się ich po prostu nie tworzy. Tablica informacyjna zaprojektowana w

Miasto Toruń

dobrym miejscu w ciekawej formie, mogłaby stać się atutem tego miejsca. Mogłaby np. wyglądać tak, jak makieta miasta odlana z kluczy i prezentować istniejący w tym miejscu dawne ukształtowanie terenu związane z fortyfikacjami nowożytnymi Bastionu V i znajdować się na poziomie gruntu, tak, by nie powodować chaosu.

I na koniec grzech największy. Lokalizacja kościoła św. Wawrzyńca jest znana dzięki artykułowi Bogusza Wasika z tegorocznego "Rocznika Toruńskiego". Należałoby zatem usunąć "siedziska" z kortenu z ich dotychczasowej lokalizacji i zastąpić je zielenią, a kościół przenieść na północno-wschodni trawnik przy skrzyżowaniu z Bartkowskimi.

Lokalizacja strefy "sacrum" w dotychczasowym miejscu jest niezgodna z faktami ustalonymi przez archeologa i naszymi dotychczasowymi przypuszczeniami o lokalizacji w tym miejscu szpitala, nie zaś kościoła.

Podsumowanie

Konsultacje społeczne „Zieleń przy Muzeum” umożliwiły mieszkańcom przedstawienie własnych opinii na temat zaprezentowanej przez projektantów koncepcji przedprojektowej zagospodarowania terenu wokół Muzeum Etnograficznego w Toruniu.

Większość opinii, jakie pojawiły się w trakcie konsultacji potwierdza ubiegłoroczne wnioski z przeprowadzonych konsultacji społecznych „Zielony Toruń – Reaktywacja” – mieszkańcy oczekują w naszym mieście przestrzeni, w których zieleń jest elementem dominującym. Teren przy Muzeum Etnograficznym ma być enklawą przyrody, naturalności, strefą wypoczynku w centrum Torunia.

Załączniki

Informacje o konsultacjach w mediach lokalnych

Opracowanie:

Wydział Komunikacji Społecznej i Informacji Urzędu Miasta Torunia
ul. Wały gen. Sikorskiego 8
87-100 Toruń
E: wksii@um.torun.pl
T: 56 611 87 47

Załącznik nr 1 Informacje w mediach lokalnych

Strona internetowa www.torun.pl, 18 sierpnia 2016 r.

» Zieleń przy Muzeum Etnograficznym

ZIELEŃ PRZY MUZEUM ETNOGRAFICZNYM

Postępuj

Gotowa jest już koncepcja przedprojektowa zagospodarowania terenu zielonego przy Muzeum Etnograficznym. Można się z nią zapoznać i zgłosić swoje uwagi.

We wrześniu ubiegłego roku podczas konsultacji „Zielony Toruń – Reaktywacja” rozmawialiśmy z mieszkańcami o terenach zieleni w naszym mieście, w tym również o terenie przy Muzeum Etnograficznym. Zgłoszone wówczas uwagi do koncepcji zagospodarowania tego obszaru pozwoliły projektantom przygotować koncepcję przedprojektową, którą chcemy teraz zaprezentować mieszkańcom.

Teren zieleńca otaczającego Muzeum Etnograficzne to obszar intensywnie uczęszczany przez użytkowników pieszych i rowerzystów. Pełni on funkcję reprezentacyjnej promenady. Miasto planuje zmodernizować teren m.in. poprzez:

- wymianę nawierzchni głównych ciągów komunikacyjnych i dobudowę nielicznych nowych alejek,
- oświetlenie i monitoring,
- modernizację dwóch istniejących placów – miejsc o charakterze reprezentacyjnym i rekreacyjnym, polegającą na wymianie nawierzchni i lokalizacji elementów w małej architekturze parkowej (ławki, kosze na odpady, stojaki rowerowe, latarnie itp.),
- utworzenie płytkich sadzawek – oczek wodnych,
- utworzenie szlaku kulturowo-przyrodniczego Twierdzy Toruń.

Przyjdź na spotkanie

25 sierpnia 2016 r. (czwartek) o godz. 16.00 będziemy czekać na mieszkańców w namiocie na Placu Teatralnym, przy alejce w pobliżu stacji rowerowej.

Napisz do nas

Jeśli nie możesz wziąć udziału w spotkaniu, prześlij nam swoją opinię do 1 września 2016r. na adres konsultacje@um.torun.pl

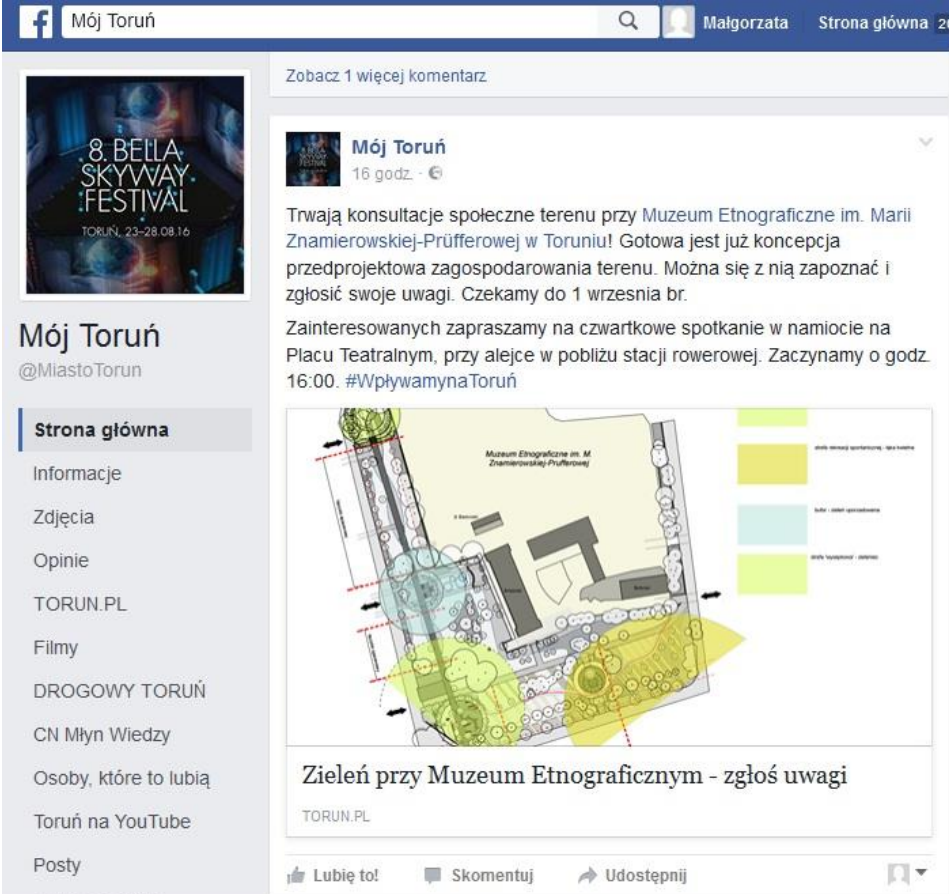
Do pobrania

Koncepcja przedprojektowa zagospodarowania terenów zieleni w otoczeniu Muzeum Etnograficznego

NAJCZĘŚCIEJ CZYTANE

- » 8. Bella Skyway Festival w Toruniu
- » Kto zaprojektuje basen?
- » Od września nowe bilety MZK
- » Weekend w Toruniu
- » Oznakuj rower
- » O współpracy przy kawie
- » Na żużel tramwajem
- » Tramwaj turystyczny zaprasza
- » Zostań wolontariuszem na SGP 2016
- » Finał sportowego lata
- » XIV Memoriał Wojtki Michniewicza
- » Dziennikarze odwiedzają Toruń
- » Nowy adres strony internetowej PUP
- » Od września nowe bilety MZK
- » Bezpieczna droga do szkoły

Facebook, profil Mój Toruń, 22 sierpnia 2016 r.

Zobacz 1 więcej komentarz

Mój Toruń
16 godz. · 🌐

Trwają konsultacje społeczne terenu przy Muzeum Etnograficzne im. Marii Znamierowskiej-Prüfferowej w Toruniu! Gotowa jest już koncepcja przedprojektowa zagospodarowania terenu. Można się z nią zapoznać i zgłosić swoje uwagi. Czekamy do 1 września br.

Zainteresowanych zapraszamy na czwartkowe spotkanie w namiocie na Placu Teatralnym, przy alejce w pobliżu stacji rowerowej. Zaczynamy o godz. 16:00. #WpływamyNaToruń

Zielen przy Muzeum Etnograficznym - zgłoś uwagi
TORUN.PL

Lubię to! · Skomentuj · Udostępnij

Portal www.orbitorun.pl, 22 sierpnia 2016 r.

ORBITORUŃ.PL
MIASTO • LUDZIE • ORGANIZACJE

AKTUALNOŚCI +   BAZA NGO +   WYDARZENIA +   DOKUMENTY +   TEMATY +   KONTAKT +

MIEJSKI SERWIS DLA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

SENIORZY

KONKURSY DLA NGO

BAZA TORUŃSKICH ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

KONSULTACJE SPOŁECZNE

PLATFORMA PES-TOR

PORADNIK DLA NGO

WOLONTARIAT

RADA DZIAŁALNOŚCI POZYTKU PUBLICZNEGO

TORUŃSKIE FORUM ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

PROGRAMY WSPÓŁPRACY MIASTA Z NGO

🏠 > Aktualności > Zieleń przy Muzeum

2016-08-22 ZIELEŃ PRZY MUZEUM

 Lubię to! Bądź pierwszym znajomym, który to lubi.

Zieleń przy Muzeum

We wrześniu ubiegłego roku podczas konsultacji pn. „Zielony Toruń – Reaktywacja” rozmawialiśmy z mieszkańcami o terenach zieleni w naszym mieście, w tym również o terenie przy Muzeum Etnograficznym. Zgłoszone wówczas uwagi do koncepcji zagospodarowania tego obszaru pozwoliły projektantom przygotować koncepcję przedprojektową, którą chcemy teraz zaprezentować mieszkańcom.

25 sierpnia 2016 r. (czwartek) o godz. 16.00 będziemy czekać na mieszkańców w namiocie na Placu Teatralnym, przy alejce w pobliżu stacji rowerowej.

Więcej informacji - [TUTAJ](#).

ilość odsłon podstrony: 9

 Share |

Miasto Toruń

Telewizja Toruń, 22 sierpnia 2016r.

TV **TORUŃ** OGLĄDAJ *on-line* strona główna | mapa serwisu | RSS

REKLAMA OKO NA TORUŃ Kontakt

ZAPRASZAMY

ul. Żeglarska 8, 87-100 Toruń Tel./Fax. 56 652 15 62

**KUJAWSKO-POMORSKI
IMPRESARYJNY
TEATR MUZYCZNY
W TORUNIU**

www.teatrmuzyczny.torun.pl

Zieleń do konsultacji Dodano: 22-08-2016

Wyświetleń: 29

Gotowa jest koncepcja zagospodarowania terenów zielonych wokół Muzeum Etnograficznego. To efekt konsultacji, przeprowadzonych z mieszkańcami w 2014 i 2015 roku. Teraz można się z projektem zapoznać i zgłosić swoje uwagi.

Analiza Przed głównym budynkiem Urzędu Miasta ma być nowoczesnie. Aż do przesady...

Szpaler żołnierzy wyklętych?

W ubiegłym roku toruński magistrat przeprowadził konsultacje na temat zagospodarowania terenów przy Muzeum Etnograficznym. Teraz robi to ponownie, prezentując plan różniący się od poprzedniego.

Szymon Spandowski

s.spandowski@nowosci.com.pl

Zielony Toruń - Reaktywacja.

Pod takim hasłem toruński magistrat zorganizował w ubiegłym roku cykl konsultacji społecznych dotyczących koncepcji zagospodarowania wybranych terenów zielonych w mieście. Wśród nich znalazł się między innymi skwer przed głównym budynkiem Urzędu Miasta przy Wałach gen. Sikorskiego.

Posiłkując się przygotowanymi przez projektantów propozycjami, udało się wtedy osiągnąć dość ciekawe połączenie nowego ze starym, tradycji z nowoczesnością. Zieleni na skwerze miała nawiązywać do zieleni Muzeum Etnograficznego oraz ogrodów dawnego Chełmińskiego Przedmieścia. Pojawiły się również nawiązania do znajdujących się tam fortyfikacji. Ich pozostałości zachowały się na terenie Muzeum Etnograficznego do dziś. Wyeksponowane, miały stać się elementami planowanego Szlaku Turystyki Kulturowej Twierdzy Toruń. O jego utworzeniu jest zresztą mowa w przyjętym przez gospodarzy miasta Planie Zarządzania Krajobrazem, który mówi również o spójności w planowaniu przestrzeni. Rok temu taką

FOT. JACEK SMARZ

W miejscu pawilonu przy al. Solidarności stał kiedyś **KOŚCIÓŁ ŚW. KRZYŻA**. Warto, by przypominała o nim tablica

spójność rzeczywiście udało się zachować.

W czwartek urzędnicy zaprosili mieszkańców na kolejne konsultacje poświęcone temu skwerowi. Ci, którzy pamiętali zeszłoroczne założenia, patrząc na przedstawione im obecnie plany, nie kryli zdziwienia.

Zeszłoroczne założenia uległy dość istotnym zmianom. Szlak fortecny pojawił się w znacznie skromniejszej wersji, nawiązania do ogrodów zastąpiła kwiatowa łąka. Nowy plan przewiduje utworzenie jej wzdłuż Wałów gen. Sikorskiego. Nie ma w nim jednak śladu po ścieżce, jaką obok miejsca po pomniku Armii Radzieckiej wydeptali przechodnie, a która zgodnie z zeszłorocznymi założeniami miała zostać zalegalizowana.

To zniknęło, pojawiło się natomiast sporo stali, kamienia i betonu, m.in. kolejny, zupełnie nowy rodzaj ławek, stojaków na rowery, etc. Zgodnie z zaprezentowaną podczas spotkania wizją, planowany skwer przypomina raczej lu-

strzane odbicie otoczenia centrum na Jordankach oraz sąsiadującego z nim węzła przesiadkowego.

Dyrektor magistrackiego wydziału środowiska i zieleni zapewnia, że konsultowany teraz plan wynika z założeń opracowanej w ubiegłym roku koncepcji. Spełnia również wytyczne, które pozwolą miastu ubiegać się o środki unijne na jego realizację.

- Ma być różnorodnie - mówi.

W mieście takim jak Toruń od historii i tradycji uciekać nie należy. Szczególnie w takim miejscu, jak skwer przy Muzeum Etnograficznym. Tutaj, przy drodze na Chełmno, w średniowieczu znajdowało się największe i najbogatsze toruńskie przedmieście. Pod ziemią kryją się pozostałości dwóch gotyckich kościołów, jeden z nich - kościół św. Wawrzyńca - ma upamiętniać go tablica. Tyle tylko, że ma się ona pojawić obok Wałów gen. Sikorskiego, czyli tam, gdzie kościoła nigdy nie było. Gdzie

go zatem szukać? Chociażby w najnowszym tomie „Rocznika Toruńskiego”, gdzie lokalizacja kościoła została bardzo dokładnie opisana. Przy okazji warto by też było zaznaczyć chociażby malutką tablicą miejsce, w którym znajdował się zburzony w średniowieczu kościół Świętego Krzyża. Na pozostałości świątyni oraz otaczającego ją cmentarza archeolodzy trafili po raz ostatni przy okazji budowy pawilonu usługowego.

Nie wiadomo jednak, czy na takie rzeczy znajdzie się miejsce. Na czwartkowych konsultacjach pojawił się autor pomnika żołnierzy wyklętych, który ma zamiar swoje dzieło uzupełnić o aleję kamiennych popiersi, umieszczonych na dwumetrowych cokołach i połączonych żeliwną kratą...

Koncepcję przedprojektową prezentujemy na stronie www.nowosci.com.pl.

Uwagi dotyczące planu można zgłaszać do 1 września, przesyłając je pod adresem: konsultacje@um.toruń.pl. ©©

16

pasów łąki kwietnej ma się według planu pojawić na skwerze obok Muzeum Etnograficznego.